

TEKST → KAJA KOSONEN GEIRAN,
INTERIØRARKITEKT MNIL,
LEDER AV NILS PROFESJONSKOMITÉ

→
I Ulsteinvik kommune har kommunens «storstue» Ulstein Arena, tegnet av et fullt arkitektteam fra Lund&Slaatto arkitekter og ferdigstilt i 2017, bidratt til flere innbyggere.

I et foredrag under Arendalsuka i 2024 pekte ordfører Stian Skorgen Scheide på Ulstein Arena som en medvirkende årsak til at færre mennesker flytter fra kommunen og at satsingen på barn og unge som bygget representerer gjør kommunen til et attraktivt sted å vokse opp, jobbe og bo.

Politisk påvirkning med samfunnsnytte som fokus

Politikk handler om hvordan samfunn styres og beslutninger tas om felles goder til beste for innbyggerne. Som fagutøvere har vi et samfunnsansvar i å skape god arkitektur for et bedre samfunn.

GOD ARKITEKTUR FOR ET BEDRE SAMFUNN

NIL er en del av det felles arkitekturpolitiske nettverket innen arkitektbransjen. Hvorfor skal vi som interiørarkitekter og møbeldesignere engasjere oss politisk? Er egentlig politikk viktig for fagene interiørarkitektur og møbeldesign?

Felles politisk arbeid innenfor arkitekturbransjen har pågått siden det arkitekturpolitiske nettverket sammensatt av NAL, NLA, NIL, AiN, AFAG og DOGA i 2019 utarbeidet en felles arkitekturpolitisk plattform. Under hovedoverskriften «god arkitektur for et bedre samfunn» løftes det frem fire fokusområder: Bolig og boområder, offentlige anskaffelser, arealbruk og

fortetting og transformasjon. Plattformen fikk ny aktualitet i 2025 da den ble benyttet av Kommunal- og distriktsdepartementet i utformingen av regjeringens nasjonale arkitekturstrategi «Rom for kvalitet».

UNDER RADAREN

NIL bidro i utarbeidelsen av den felles arkitekturpolitiske plattformen og stiller seg fullt ut bak innholdet sammen med de øvrige arkitektorganisasjonene. Vi deltar på lik linje med de øvrige organisasjonene i det arkitekturpolitiske nettverket. Likevel ser vi at vi som fagområde har et annet ståsted i møte med offentlig forvaltning enn NAL og NLA. Interiørarkitekt- og møbeldesignfaget er sammenliknet med de andre arkitektfagene i liten grad regulert av lover og forskrifter. Dermed er interiørfaglige problemstillinger ikke gjenstand for saksbehandling i plan- og bygningsmyndigheter i kommuner, etater og direktorater. Interiørarkitekten

og møbeldesignerens kompetanse er dermed ikke like godt kjent blant de som bestiller arkitekttjenester i stat og kommuner rundt i landet. Der de to andre arkitektorganisasjonene kan snakke om sine viktigste politiske saker innenfor rammer av lover og forskrifter, har vi først en jobb å gjøre med å søke anerkjennelse for fagets samfunnsnytte. Vi går under radaren i anbudsutlysninger fra offentlige oppdragsgivere og opplever til stadighet å måtte forklare hva fagkompetansen omfatter og argumentere for at vi trengs.

SAMFUNNSNYTTE OG SAMFUNNSANSVAR

Det er ingen tvil om at interiørarkitektur og møbeldesign som fag har stor betydning for samfunnet. NILs medlemmer jobber med oppdrag som utvikler løsninger for viktige samfunnsfunksjoner, forvalter felles goder, bidrar til å utvikle nærmiljøer og gir arbeidsplasser i hele landet. Sammen med

de øvrige arkitektdisiplinene arbeider vi med å transformere områder fra strategiske mulighetsstudier til konkrete planer for bebyggelse og infrastruktur. Skoler, sykehjem, kommunehus og kulturbygg ville ikke blitt så viktige for innbyggerne uten den visuelle identiteten, særpreget og de funksjonelle, brukertilpassede løsningene interiørarkitekten og møbeldesigneren tilfører.

Utfordringen med å få anerkjent fagets samfunnsnytte forsterkes også av at interiørarkitekten fremdeles har et stempel som et slags fordyrende «luksusprodukt» som det ikke er rom for i stramme offentlige budsjetter.

Hvor bevisste er vi selv på fagets betydning og vårt samfunnsansvar som fagutøvere? Folk flest greier ikke å skille mellom de ulike fagbakgrunnene innen interiørfaget. I en verden full av influensere og interiørkonsulenter må vi være en motvekt og vise hva faget står for av

kvalitet og seriøsitet. I årboken kåres årets bærekraftprosjekt, men det har for øvrig vært lite fokus på samfunnsansvar og samfunnsnytte. I innsendelsen av prosjekter til årboken er offentlige prosjekter som helsebygg, barnehager og skoler underrepresentert. Det kan tyde på at fagutøverne kvier seg for å sende inn prosjekter som på grunn av stramme rammer for økonomi og tekniske krav, ikke fremstår like visuelt tiltrekkende som hoteller, restauranter og kontorer.

Det er både et behov for å synliggjøre fagets betydning utad mot beslutningstakere og forvaltningsorganer, og bevisstgjøre oss selv som fagutøvere på vår samfunnsnytte og det samfunnsansvaret vi har som interiørarkitekter og møbeldesignere.

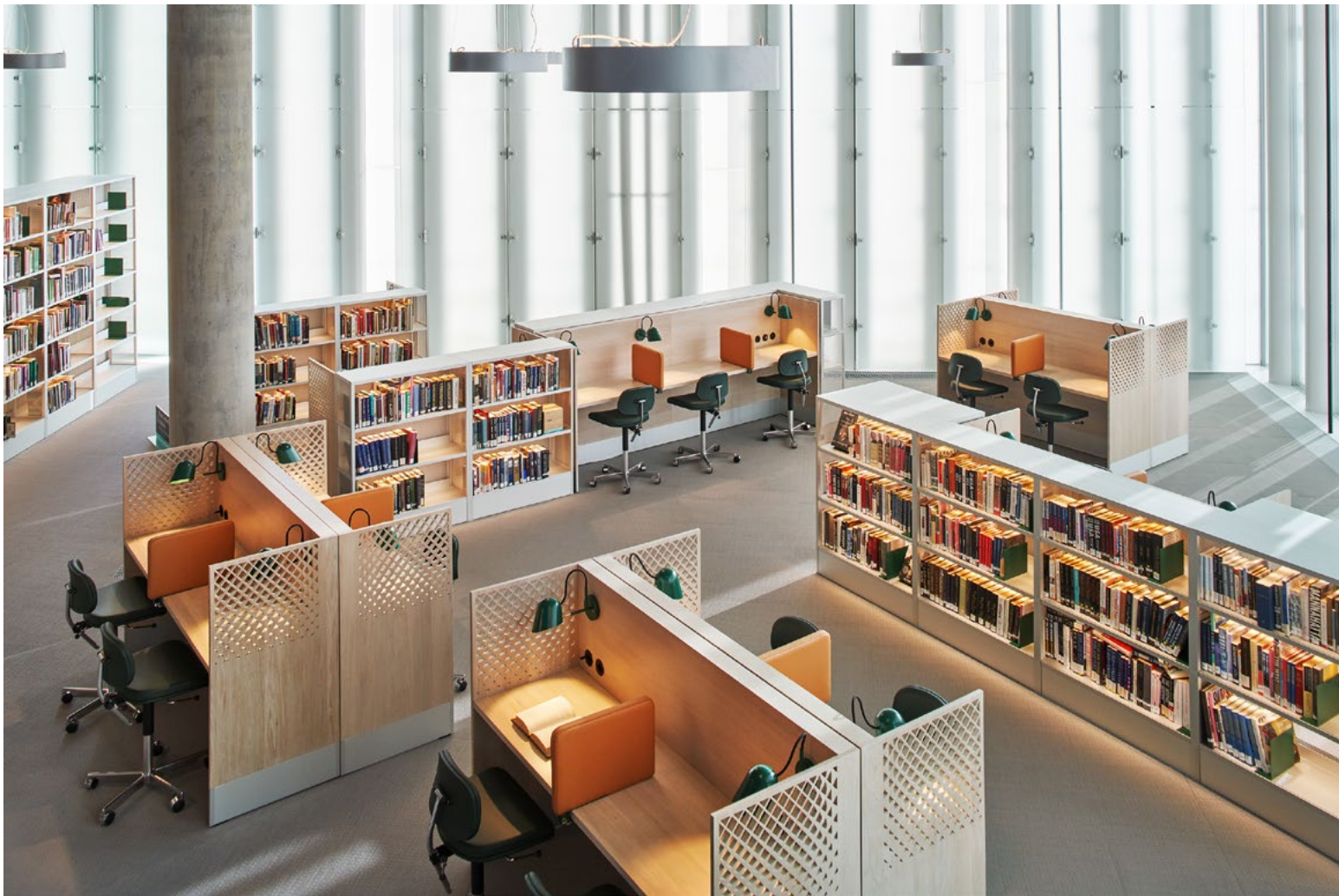
POLITISKE FOKUSOMRÅDER

Politisk arbeid krever tydelige budskap. Siden vi ikke har det samme rammeverket

av lover og forskrifter som de øvrige arkitektorganisasjonene, trenger vi et vokabular for de arkitekturpolitiske sakene som er mest relevante for oss som faggruppe.

Profesjonskomiteen har derfor jobbet med å spisse NILs politiske budskap, og formulert tre fokusområder med tilhørende delmål for arkitekturpolitisk arbeid: Bidra til god folkehelse, forvalte offentlige midler på best mulig måte og bidra til det grønne skiftet i byggebransjen.

Fokusområdene baserer seg på den felles arkitekturpolitiske plattformen og er bygget opp etter samme hovedstruktur, men skal gi oss egne knagger å hekte våre politiske budskap på. Målsettingen er at de tre fokusområdene skal sikre konsistent, omforent og strategisk forankret politisk arbeid i NIL. De skal gi en tydelig retning i det politiske arbeidet og styrke NILs gjennomslagskraft i samfunnsdebatten. Fokusområdene støtter også opp under

Hva ville Deichman Bjørvika vært uten de frodige og inviterende møblene og interiørløsningene som bidrar til helheten i den særpregete arkitekturen?

NILs samfunnsoppdrag:

Foreningens samfunnsoppdrag er å tilrettelegge for at medlemmene gjennom sin utøvelse av faget kan skape bærekraftige, inkluderende, helsefremmende og vakre omgivelser til glede for de som skal bruke dem. *(nil.no)*

INNSATS FOR ET GODT HVERDAGSLIV

God folkehelse er et overgripende politisk mål som treffer alle deler av samfunnet. Begrepet benyttes ofte om helsemessige og medisinske forhold som omfatter en hel befolkning, men folkehelse handler også om trivsel, livskvalitet, mestring, glede, tilfredshet og tilhørighet. God folkehelse oppnås gjennom innsats for helsefremmende faktorer som gode oppvekstvilkår, trygge omgivelser, utdanning, arbeid, sosiale nettverk, tilgang til natur, trygge boliger og fritidsaktiviteter.

Arkitektfagene spiller en sentral rolle i å planlegge og utforme fysiske omgivelser som har en direkte innvirkning på folkehelsen. Interiørarkitekter jobber med interiørløsninger i bygg der vi alle ferdes i hverdagen: Arbeidsplasser, skoler, barnehager, sykehus, sykehjem, bibliotek og kulturhus. Interiørarkitektens fagkunnskap bidrar til utviklingen av rom der folk føler seg trygge, enten de er tilrettelagt for hverdagslige aktiviteter eller situasjoner der vi som menneske er spesielt sårbare.

ANSVAR FOR FORVALTNING AV FELLESSKAPETS MIDLER

Gjennom arbeid i offentlige prosjekter har interiørarkitekten et samfunnsansvar i å forvalte og bruke fellesskapets penger effektivt og ansvarlig. Interiørarkitekten har kompetanse på utforming av løsninger som gir arealeffektivitet, flerbruk og fleksibilitet, tar hensyn til brukerbehov og sikrer riktige løsninger fra første dag bygget tas i bruk.

Fagutøvernes kunnskap om regelverket for offentlige anskaffelser sørger for møbler og inventar som innfrir brukernes behov til funksjonalitet, ergonomi, teknisk kvalitet og estetisk helhet. For å kunne utnytte denne kompetansen på best mulig måte må beslutningstakerne legge til rette for at vi som faggruppe inkluderes i arbeidet med planlegging av bygget fra tidlig fase. Vi må inkluderes i offentlige anbudskonkurranser fra tidlig fase i prosjektene sammen med de øvrige arkitektfagene og andre rådgivere i byggebransjen.

SAMMEN OM DET GRØNNE SKIFTET

Fokusområdet for et grønt skifte handler om økt verdiskapning med mindre samlet miljøbelastning. Vi må forbruke mindre av verdens materialressurser. Interiørarkitektene har alltid jobbet med rehabilitering og ombygging og besitter spesialkunnskap på ombruk og transformasjon. Vår kompetanse

på strategisk arealutvikling og kvalitet i materialitet og design kan bidra til å endre fra lineær til sirkulær prosjektstruktur i byggeprosjekter. Løst og fast inventar utgjør en viktig faktor i et byggs klimaavtrykk over tid og et viktig delmål i fokusområdet er også å inkludere dette i et byggs klima- og miljøregnskap.

Å bidra til det grønne skiftet virker nesten selvsagt som politisk fokusområde for vår faggruppe. Både fordi vi som del av byggebransjen har et spesielt samfunnsansvar for en mer sirkulær virksomhet, men også fordi det allerede gjøres mye godt arbeid av interiørarkitektene i foreningen Nr. 17 – bærekraftsnettverk for interiørarkitektur. Nr. 17 har skapt en kultur for deling av kunnskap i interiørarkitektbransjen, jobber med å bygge opp kompetanse innen relevante områder for bærekraft og utgjør en sterk drivkraft for interiørarkitektenes bidrag til en grønnere og mer sirkulær byggebransje. NIL har støttet Nr. 17 siden oppstarten i 2021. Mange medlemmer i Nr. 17 er også medlemmer av NIL, og Nr. 17 og NIL inngikk i 2025 en formell samarbeidsavtale med målsetting om å sette krav til en ny bransjepraksis.

HVORDAN SKAL VI BRUKE FOKUSOMRÅDENE I DET POLITISKE ARBEIDET?

Fokusområdene skal bevisstgjøre oss på hvordan vi som fagutøvere kan være bidragsytere til et bedre samfunn, og har som mål å være et verktøy både i eget

politisk arbeid og i arbeidet i det felles arkitekturpolitiske nettverket. Målet med det arbeidet er både å synliggjøre for beslutningstakerne hvilken samfunnsnytte våre fag har, bistå politikerne i å skape bedre rammebetingelser for vår profesjon slik at vi kan gjøre en samfunnsnyttig innsats og gi politikerne gode råd for hvordan arkitektur kan bidra til et bedre samfunn å leve i.

En del av profesjonskomiteens oppgaver er å gi innspill til høringer for lovverk og forskrifter fra departementer og offentlig forvaltning. Vi bidrar også med tekster i andre sammenhenger der det er relevant å skrive om NILs politiske ståsted. Sammen med NILs styre har vi hatt møter med politikere for å bidra i politiske partiers programarbeid, og i det felles arkitekturpolitiske nettverket har vi også hatt møte med statsråden for Kommunal- og distriktsdepartementet som koordinerer regjeringens arkitekturpolitikk. Det arbeides med en stortingsmelding om arkitektur der organisasjonene har mulighet for å gi innspill.

Det finnes også flere fagområder som er relevante for NILs medlemmer der vi kunne jobbe mer aktivt for å påvirke politisk. Direktoratet for forvaltning og økonomi (DFØ) har ansvaret for alt som har med offentlige anskaffelser å gjøre. Arbeidstilsynet har ansvaret for arbeidsplassforskriften. Det er allerede i flere omganger blitt gjort mye arbeid mot Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) for å gi interiørarkitekter mulighet til å være ansvarlige søkere, og dette arbeidet er

viktig å ta opp igjen og videreføre. Disse forvaltningsorganene har ansvaret for regelverk som i stor grad påvirker NILs medlemmer i utøvelsen av faget.

EKSEMPLETS MAK

Profesjonskomiteen planlegger å igangsette arbeid med en eksempelsamling med prosjekter fra NILs årbok som kan visualisere de tre fokusområdene. Årboken er NILs viktigste dokumentasjon av medlemmenes virksomhet, holder høy kvalitet i prosjektpresentasjonene og har stor verdi i denne sammenhengen. I en eksempelsamling vil vi kunne spisse utvalget av prosjekter og dermed virkelig synliggjøre interiørarkitekten og møbeldesignerens rolle og betydning i oppdragene.

Profesjonskomiteen har i arbeidet med fokusområdene gjort et forsøk på å gi NILs medlemmer noen knagger å hekte faget på i politisk sammenheng, men sitter ikke med alle svarene. Kanskje er det andre eller flere områder innen faget vi bør løfte frem som fokusområder og andre delmål vi bør sette oss? Vi inviterer til å komme med innspill. Vi håper at det stilles spørsmål til det arbeidet som er gjort så langt, og at vi kan få diskusjon og debatt i NIL rundt hvordan vi kan jobbe politisk for å synliggjøre fagets samfunnsnytte og medlemmenes vilje til å ta samfunnsansvar.

nil.no/politiske-satsningsomrader
nil.no/profesjonens-samfunnsoppdrag
arkitekturpolitikk.no